

ОБРАЗЦЫ ТЕКСТОВ

Ниже приводятся образцы текстов, записанные на магнитофон в с. Торунь в июле 1990 г. [...] означает пропуск в записи или в расшифровке, .. — «естественную» паузу в речи; диалектный текст в квадратных скобках — не вполне ясные отрезки речи; в угловые скобки заключены вопросы, обращенные к информанту; в квадратные — пояснения к тексту.

1. Гончар Анна Юрьевна, 1935 г. р. (временами реплики подает ее соседка), зап. М. Н. Толстая, И. Касимова.

Беседа на свадебные темы

Bo ɣɪrálɪ w nas ták.. U nás svád'ba počínála s'a ták. Uw tót čas, kolí mco šce boólɪ, nó, d'itočkámɪ, ta počínálɪ u poneď'ílok véčerom, a.. u v'íwtórog ɣul'álɪ. Abó u séredu véčerom počínálɪ, a u četvér' ɣul'álɪ. Za tó šco tó.. nó, us'í v'írujut u Bóya, v'írovalɪ w Bóya, to tepér' uže v'ítstáv nár'id, naród. A w tót čas, znájete, v'írovalɪ w Bóya ws'í. Nnó, ɪ ɣul'álɪ ják. Boólo ɥ ních móže trí butílkoo vótkoo, ta tó w nɪy boólo na večér'u, kolí počínálɪ svád'bu, a dále drúyogo dn'á íšlí ráno v'inčátɪ s'a do s'v'aščénnika, do cér'kvɪ, ta vílɪ v'in'c'i, r'ízalɪ bɛr'v'í-nok, pɪɪ tómu bɛr'v'íŋkovɪ látkalɪ. Tak'í p'is'n'í s'p'iválɪ. A toɣdoó.. užé vílɪ v'in'c'i, ta druškoó boólɪ mɔlɔd'íjɪ, a drúška boóla líš odná. Nnó, ta drúžba odín boów. Ta pɪɪ tómu časú kolí vílɪ, tóže s'p'iválɪ, látkalɪ, tág ɣɪ.. nó, pɪɪp'íw takóoj u nás jé. Nnó, a dále p'íšlí ta v'in-čálɪ s'a. V'ítto voojšlí, s'idálɪ za stóloo — nó, za stóloo, za s'c'íl odín! Bo toɣdoó šce ne boólɔ t'íl'ko stól'íw, jak.. nó, zázraz uže wkládujut ta skládujut totoó stóloo, a toɣdoó líšén' za odín s'c'íw. Nó, pɔs'idájut, tám ɪm dadút takóje móže po tríc'c'et' ɣrám kóžžomu wpáde s'a vótkoo. Nnó, ɪ ɪs toóm ɪdút, ɣús'l'í boólɪ, búben, bás, klíkalɔ s'a ták po nášomu.. Idúd do stodóloo, tám dé koróvoo w nás, a tám r'ádom jé sto-dóla, nu, klíče s'a ták, ščo s'íno méče s'a tám. Tám ɪdút ɪ tám ɣul'á jut. Tan'c'újut, tan'c'újut, dubon'át.. A šcé ne boólo čerɛvík'íw, ták

jak tepér' us'ó jé. A toydoó boólí, znájete, ızróbl'at ız déreva, voótesut tak'iji.. nó, tak'ii lopátočkoo dęřwján'i, ta do tóyo príbjut xlópe'i, umudríli s'a tak'ii reménčikoo, ták jak tepér' bõsonóškoo. Ta p'idút u t'ím ta ták tan'c'újut! Tó ták lúskat! Nnó.

Nó, dále k'ínčıtı — ne bíli s'a oták jak tepér'! Tepér' jé mnóyo ta-koóx us'ákoóx slúčajiw, ščo b'jút s'a. Nó a toydoó, čújete, ták fájno po..poýul'ájut, poýul'ájut.. — V'in'c'i víli z ber'v'ínku.. — Nó, z ber'v'ínku, ta já roskázuju. A toydoó poýul'ájut, poýul'ájut; nó ta kolí užé dọ mọ-lódóji jdút, ta voójdut ızzá stolá, ta málo poýul'ájut ta jdúd dọ mọlódóji. I tám užé.. u večěr'i tám ýul'ájut, ı žéje.. ı tám žéjut u tóji mọlódóji, nó, molodój jak ščo idé, ábo molodá do molodóyo. I.. ı ták, nó, a vótkoo čújete k'íl'ko boólo, ı zows'ím málen'ko vótkoo boólo, ı l'ũ de počtı tverěz'í, a kolí s'idálı za stóló, molılı s'a. Molılı s'a ı.. nó, užé vooxodılı zza stól'iw ta dıw'l'ačí s'a ják. Ábo molılı s'a ı toydoó. Já k vooxodılı ızza stól'iw, bo.. ne p'ján'i boólı, ták jak tepér'. Nnó. To ta ták u nás svád'ba proxódıla.

A z ber'v'ínku víli — napríklad, r'ížud ber'v'ínok išče jak xót'at svád'bu u četvér', u séredu večerom počınátı, ta r'ížud ber'v'ínok u v'ıwtórok, u porznóoj dęn', oboó ne boólo.. nó, ščo u séredu. R'ížut ı tám látkajut:

*Trıščatój ber'v'ínóčku,
Trıščatój ber'v'ínóčku,
Né leží w yoródóčku.
Né podobojká tvója,
Né podobojká tvojá
W yorodóčku léžátı.
Aj podobojká tvója,
Aj podobojká tvojá
U v'ínóčku pl'ásátı.*

Doyovárıvalıs'.. ták, prejdút.. Boólo otakóje, znájete.. ščo kolıs' tág yovorılı ščo.. zęml'amı, nó, dé zęml'ı boyáto je w kóyo, napríklad, jé u molodóyo boyáto zęml'ı. I dívıt ták ščo dęs' mezá u nıx ız drú-yoox jé, nó, z drúyoomı sím'jamı. A u t'ij sím'jí jé dočká, nó, jé d'ıw-ka. Nó, ı onó toydoó star'ii dumájut sọb'ı tág yovor'át ız molodóomı, ščo.. ız molodóom, ščo móže boó.. jakós' totá d'ıwka boóla ı tvója, xlóp-c'ovı kázut. Dóma prıyovır'ujut. — Ne ták jak tepér', sam'ı poberájut s'a. — Nó, ı toydoó xlópec' podıvıt.. nó, dęz' znájete jé ták ščo ne.. ne

xót'iw boo xlópec' totú d'íwku, ájbo užé star'í naḡovor'át taj.. ta 1 ták, no takóox slúcajiw já ne znáju u nášim sel'í oboó tág boólo, nó čúla-m u sus'idnóox sélaḡ, ščo boólo ták. Nó, a w nás užé ták — p'ídúd do cérkvi, to né tak jak tepér' p'ídút u klúb, a p'ídúd do cér'kve.. [...] P'ídúd do cér'kve, idút, xlópc'i u nás tám na pod'í u cérkvi, a d'iwčata.. u nízú. Podívt xlópec' jak idúd do cér'kve, idé c'ul'ovátí obraščik, íkonu, 1 podívt xlópec' za d'íwkow, ta ták, nó, wže idút 1.. u doróž'i poznakóml'at s'a; nó, 1 podívt — éj, totá boo 1 men'í boóla d'íwčna. Préjde do dómu.. Já znáju ják mója sestrá v'iddavála s'a, Kalína. P'íslá, znážete, na svád'bu túj do sus'id. A tám xlópec' voójšow iz ármeji, takóž — u dobrovól'c'ay boów, nó, krasívooj, krasívooj, bo ne máju otúj fotyráfěji, já boo ḡo vám ukazála. Totó w nás, bo móo remónt xóceme robítí, ta tó poroz'm'itovano.. Nó, taj p'íšow, znážete, tan'c'ováv, tan'c'ováv, a sestrá mója taká čorn'ávaja, nó, fájna boóla. P'íšow ta tan'c'ováv iz něw, ta.. a v'ín dúže boów takóž fájnooj. Tan'c'ováv, tan'c'ováv, taj ráz p'íšow do t'ítkaa svójoji ta l'ix spátí, a tám jomú s'a prísnilo ščo berí too seš'ú d'íwku. Čésne slóvo! Berí too seš'ú d'íwku; vín ustáv ta káže — znážete ščo, t'ítko, t'ítko, ščo men'í snílo s'a. Káže, men'í sníla s'a totá d'íwka, ščo já z něw tan'c'ováv, Kalína N'ámisčiwnoox, bo ták nás.. pr'ízviščě takóje, sil'ská názva taká. A t'ítka jomú káže — éj, Vasíl'ku, kobóo too totú d'ivóčku wz'áv, to taká čítava, taj.. taj fájna d'íwka. Ta kobóo toó wz'áv. Nó, taj ták oní, znážete, doḡovoríli s'a; zaynáv v'ín do nás svóyo sus'idu. Nó, ci p'ídě za n'óyo d'íwka. Prišow sus'ida taj zaz'v'idaw, nó, taj p'ídě, z doróž'oji duší, bo v'ín takóž fájnooj! Nó.. Taj prixód'at, nó, wže přějdut svátatí. Prišlí w něd'íl'u, znážete, svátatí iz.. ščě z jednoóm. Tám u náz boów l'isník, dúže takóž awtòritétnooj čolow'ík; přějšlí s toóm svátatí. Nejë jix — a prixód'at oboóčno u trí časoo ráno, do s'v'ita, jak kážut, ják u nás kážut. Prixód'at u trí časoo, a nášix nejë u trí, užé túj čotoóri, nejë, užé p'ját', nejë! Túj užé čěl'ad' idé do cér'kvi — idút oní do nás. Nó, naši kážut — móo wže dumáli, ščo voó j ne pridete. A oní kážut — móo xóceme svátatí, móo s'a ne bojímě ščo.. ábo xtós' přěb'je, móo s'a doḡovoríli, u nás — slóvo máje boóti slóvo. Nnó. I ták přějšlí, posvátali, 1 svád'ba u náz boóla, 1 ták íslí.

[...] Znáju, ščo kolí užé izbérut s'a, kolí wže voójdut iz v'ínčan'a — idút na v'ínčan'a, ta p'ítskázujuť jennóo drúyoom, ták moloď'ij p'ítskázujuť, nó, ródiči její, ščo jag bdút s'a v'ínčátí, ta toó m'isí za nóyu

svóyo čqlqv'ika, nó, oboó.. oboó toó stárša nad ním boóla, oboó toó ním komándovala, né v'ín tqbów! Nó, 1 tám uže jak voójdut.. kolí wže voójdut iz v'ínčan'a ta.. Kolí šče jdút na v'ínčan'a, ta wže jak u v'ín'c'ox idút, ta obzírát s'a molodá na pqróz'i do xóóži, ščo oboó u její r'íd udaváli s'a d'ítí. Abó kolí, nó, molodóoj, á.. tám jedná obzírála s'a molodá. A molodóyo ródíči kolí ji xvatnúli za šěju, oboó s'a ne obzírála! Bó oboó w jfx s'a událi fil', nó, jak moó kážeme. U jfx rodínu, u tó uže, molodóyo. Nó, a.. a tó pri v'ínčan'u ščós'.. qovov'át ščo.. Nó, toydó šče boow frembíj, klíkalí, za, bo tó boów.. fartuxó ta p'íwka, no ják kolís' uberáli s'a. Ta tám zat'iyálo s'a, nó, boóli tak'tji.. no ják vám kazátí, frembíj klíče s'a, ták jak kolí.. nó.. pójas, nó. Tá oní kážut, pri v'ínčan'u — já totó tág zasluxála, — v'jaží na tómu frembijóvi, na tómu pójasovi v'jaží sqb'í k'íl'ko xóčeš obí-z' d'itěj mála. Zav'jáze jedná, budé až jedná.. ás tó práwda, liš ták robíli, — zav'jáze 1.. 1 do sím, nó, xtó k'íl'ko xóče. A na d'iwkoó vad' na xlópc'i já ščós' ne.. ščós'-jim čúla, nó.. nó ne qpov'ím vám. [...] Oboó xlópež' boów? Oboó wródiw s'a? [...] A tóčno! Tóčno, kolí voójdut iz v'ínčan'a, ta s'idájud za stóloo. A toydó mqlod'ij, znájete, dajút xlópc'ika na kol'ína qboó deržála. Tóčno, dajút xlópc'ika, oboó deržála, oboó deržála na kol'ínax, ščo qboó xlópc'ik boów, tóčno-tóčno. Ták-ták.

[...] qotóvili ščo. qotóvili u tót čáz boow xl'ib v'íws'ánooj, iz v'íwsá, ta boów mlín u nás, ta povézut, tó rqb'at ovés, u.. tág voó znájete, ják ovés, nó, s'íjut, a dále skládajut u snópoo, a dále mqlót'at c'ípami takóomi, a dále vezút u mlín; vezút u mlín, a s tóji mukóo pečút xl'ib, takooj xl'ip pečút.. Nó, jak napríklat xóčete voó kóržikoo jak'í. Nq, bés sódoó, bés us'óyo, bo ne boólo nič oták. Pqsól'at, zam'ís'at 1 tak'í velí-k'iji krúyl'i oščípkoo. I u pič, 1 šče ájno, kolí idút v'ínčátí s'a ta berút totóo oščípkoo deržátí, támkoó kumoó uže mqlodóji, drúzba ta drúška, ta déržat ji na plécox, a tám, nó, s'v'ičkoó kladút uže na tót xl'ip ta totó berúd do cēr'kvi xl'ib. Nó ta peklí xl'ib v'íws'ánooj. Kolí boów žítnooj, ta žítnooj, 1s kvasú takóoj, robíli kvás ta na kvasóvi, no ták jak tepēr' xl'ib liš koóslooj máj. Toydó varíli znájete qólupc'i iz mqlájnoji mukóo jakščó šče boóla, kukurúz'ana, varíli qólupc'i, a tó ws'ó u b'íl'-šostí z v'íws'ánoji mukóo. qólupc'i varíli, varíli mučáňku — bo voó ne znájete, ščo takóje mučáňka, to koósloje molokó 1 solótkoje, jakščó je smetána, ta smetána, taká, oboó boólo takóje vinnovátoje molokó. Toydó to rozbrvájut, tám mukóo kukurúz'anoji ta čúd' b'íloji — šče do

stajút, znájete ščo tó u žid'íw dostaváli, bo tóyo ne boólo ták u l'uděj. Nó, dostajút na svad'boó. Toydoó totó kólót'at, tám ub'jút jajíčka, ta ttó var'át. Ta kolí l'ítom, ta jé takóje — prír'iz móo klíčeme, takóje né cibúl'a, aj takóje dúže dr'ibnëşen'koje. Ta nar'ízut tóyo prír'izu, a iz-žár'at sála, tám izvër'xoo šúšvarkoo, nó, ják móo kázeme, is sálom. No más'c' ta šúšvarkoo. Ta zvar'át r'ípoo, ta dadút mísu r'ípoo, kólo tóyo, u jednú, kólo tóyo.. tóji mučáŋkoo, mísu, ta ýólupc'i ráz dajút, ta dále mučáŋku z r'ípow, a dále zvar'út.. zvar'át roş'íw ju.. is kapústoo, kapústu ták nár'itko, ta p'ídbivájut. Roş'íw tá.. ta r'ípu, znóvu roş'íw ta r'ípa. Nó ščo šče boólo..

Ta u čomu varíli, ščé ne boólo yéd ydé varítí, ta nakladút u pečí u oyn'á, ta polóžat u píč, ta tó w pečí znájete téploje, ta tó ne tréba nı p'ídoŋr'ivátı.. jak nó, ščo p'ídoŋr'ivátı na yazú abó na čím, — ta tó berút, ta ták sob'í teplén'koje, ýor'áčoje, ažbó obo p'íwnoči, ta dajút ta jid'át. Nò a ščo ščé daváli jístı? Ýribóo tóže, a r'ípa do ws'óyo.

[...] Xl'íb. Xl'íp toydoó. [Каравай украшали] Bër'v'íŋkom líšé. Tó wžé u nás ukrašáli pásku. [...] Tó pásku w nás pečút ta prikrašájut, t'isto. A ták n'ét, na svád'bu níč ne prikrašáli, us'ó bër'v'íŋkom líšé. A tepér'koo ws'ó prikrašájut, tepér' ws'ó. Totó líš kolís', tepér'koo kra-sotá taká... ı odbıwn'ı, ı ws'ó na svád'b'ı, nó.

[Za] nęv'ístow daváli čas'c'. (И что давали?) Nnó, daváli za nęv'is-tow.. u čas'c', toydoó kolí užé idé nęv'ista do molodóyo. Užé, nó, jak p'ís.. voójdut iz v'ínčan'a, ta posíd'at za stólami, málo poyul'ájut, toydoó jdút [o prídán'ı] do mólodóji, s'p'ivájučı. Ta jdút s'p'ivájučı, ı tám ji besáyoo tak'ı voótčut uperéd, takóje krósna boóli — bọ voó móže ı ne znájete jak'ı krósna? Boóli krósna, a na.. nó, ták jak tepér'koo ví-díme po televízoru, nó, na toóx fábrıkax. Líš tó ıtak'ı roblén'ı, samo-rópka. Krósna, ta na toóx voótčut takóje polotná. A tám kolí tčút, nó, znájete, tó polotná kolíz' boólo — ne boólo b'íloyo. A boólo takóje ščo.. kólópn'ı robíli, ta s toóx kólópn'íw térlı, močíli, térlı, a dále s tóyo pr'ádiva pr'álı tónëşen'ko. A dále voómóčovalı, ne boólo porošká jak tepér'. Ta zolá klíkalo s'a, polóžat spúzoo ıtóji z drów, pópel. Ta poló-žat, ta u t'ím voovár'ujut, ta tó b'ilén'koje, b'ilén'koje. ı toydoó, znáje-te, kolí totó tčút polotná, tám poperetóokájut r'íznoomı nıtkámı. Nó, ı.. is tóyo ššějut tak'ı besáyoo, nó, ják vám kazátı, jak jé polotná.. ős'akóje, uskóje polotná, s'ák, nó ta šėjud dós'ıt' ı dós'ıt', s'ák. A ıtúj, ıtúj u nıx voóşıto j túj, ábo voóšivájut málo nıtkámı takóomı, jé

ščo voošivan'i. A tújkoo znážete takóje zrôbl'at yé ščo zat'lyat s'a, yáč-nik takójj, i túj. A sé tág berút na pléči. A tújkoo kla.. žer'γo dajút mołod'iii <sic>, žér'ya, z vównoo róbl'at, ođ'ijálo, takóje, nó, tad' v'id'i-li voo, móže? Nó, i já vam móžu takú ukazáti. Ođ'ijálo takóje, nó, ž žér'γoo, iz vównoo, nó, krasívoje, i ščo tám užé móžut mołod'íj, ščo tám je u néji — postelín'á, ođ'ay jakójj boów, ta ttó tudoó, i tróje l'u-děj nesé. Nó. — Kážut, k'íl'ko mołod'íj dálí besáy'iw — dvóji besáyoo ci tróji besáyoo? Tróji, boyáta, bo tróji besáyoo na pléčox... — Ě, tág díwl'at us'i ščo nesé! A šče jakščo je póle, daváli póle. Póle daváli, kōróvu daváli, voloo daváli, xtó ščo máw, po vozmožnosti, bo děz' boóli ščo ne máli t'íl'ko, a děs' ščo máli, nó. [...] Čás'c'. Čás'c' póle [на-зывается]. Těpér' n'ět, a kolís'. Čás'c'.

Stárosta boów na svád'b'i. Ó, boów na svád'b'i stárosta, kolí w večě-r'i, u séredu abó w poneď'ílok počínat s'a svád'ba, ta stárosta, znáje-te, tám užé idé z molodoómí. Perexréstit s'a i počínat: γospodí Bóže, pomayáj nam svád'bu provéstí. I toydoo wže.. nó, klíčut i molodoox zatan'c'óvovati. Dók mołod'i ne zatan'c'újut u xooži, dóttool' nejé svád'boo. Ážboo dókoo čekájut molodoox, děs' móže zapróšujut iščé abo ščo, čekájut molodoox i.. iz molodoómí zatan'c'újut, toydoo wže.. taj tám bat'koó pokličút.. Stárosta vedé poř'ádok, tak jak i těpér', nó, stá-rosta. Nó, boóli tak'i liš páru l'uděj, né mnóyo l'uděj boólo, a boólo tak'i u sel'i móže dvá l'úde, ščo stárostíli toydoo. Těpér' je boyáto, a toydoo liš takóje, nó. Idút, ažboó u T'ít'k'iwci na drúyoje seló, bo tám je stárosta, takójj ščo.. nó, stárosta. Nevelíčkoj čolov'ík, ábo.. D'úbil [фамилия] kolí boów. Ta jág za ním us'i xodíli. Nó, znáu γovoríti, ta nó, šutkúje, znážete, figl'úje na svád'b'i.

[...] Druškoó prósto liš kólo mołodóji ščo zapróšovali ta liš tak. Po-drúščíli taj nič, a.. no wže tám domášn'i divíli s'a, jak'is' ródiči blís'-k'i domášnoox za poř'átkom. Nó. Ábo toydoo, čújete, toydoo níxto ne bíw s'a.

[...] D'íwčina jedná. Odná d'íwčina. Jenná, d'v'í.. Po jedná maj b'íl'se. D'v'í.. dále wže, nó. Tak jak voo sob'í kōtrú xóčete, abó šče dóma rád'at s'a — no kotrá oboo boóla drúška? Kotrá oboo boóla, — é, címborka. — Tó šče j.. i ne pořúya, aj u tót čas divíli — ó, ta je w méne w t'ít'koo! Já w méne w t'ít'koo taká ščo boóla boo drúščíti, ábo u wujnoó, ábo u kóy os' tak u stroó.. svojí ródiči. U stroja, ábo dé..

[...] *І дру́жба то́же та́к. Vooberájut, užé molodoój sob'í beré tóže ız ródičiw. — Is svóji x ródičiw, a druška is svóji x ródičiw. — A druška.. molodoój is svóji x, a druška s svóji x. — A tēpēr' jé jix ı po p'jātnác'c'et'.*

[...] *Kósō zapl'itálı, a kolı klálı v'in'c'i, ta májže cı ne rosplétena boóla kosá? — Rosplétena kosá. — Rospléten'i kósō boólı, kolı klálı v'in'c'i. Polóžat v'in'c'i, toydó stárosta káže... Tám užé nó, pris'p'ivóvujut, ı «Poc'ul'új, mámko, kv'itku», užé za v'inéc'. «Poc'ul'új, mámko, kv'itku, bo já wže na voox'itku». — A látkajut žiŋkoó. — A žiŋkoó wže do tóyo látkajut:*

Poc'ul'új, mámko, kv'itku,

Poc'ul'új, mámko, kv'itkú,

Bo ja wže na voox'itkú.

Nó, to ták taj tág dále, nó.

[...] *Ta boóvalo, taj dumájete, rosxodılı s'a, ne rosxodılı s'a ták jak tēpēr'. Aj múčılı c'ílooj v'ík, tág žılı. Boólo šcó j nečésna, jój, k'íl'ko boólo. Nó ajbo šcó?*

[...] *U nás n'ét. U nás n'ét. No šcó.. nó obō xodıla s'ák vat' ták, do toóx pór, a pri svád'b'i obō molodoój vat' xtó — u nás ne boólo tóyo, nó, šcō kazálı šcō xodıla d'íwka, šcō nı.. nečésna, ta molodá, nó. Abo ne boólo takóyo, šcō qboó ne žılı z' n'ów. A tám užé.. ják meži ními boólo.*

[...] *Prim'icálı. Prim'icálı šcō jakšcō dóšč padé pri svád'b'i, ta budé plakslívoje žit'á, plakúšcōje, po yánoje. U méne tóže tág boólo, šcō kolım s'a v'iddavála, ta pri móji svád'b'i boólo do polúdn'a ták šcō čap'ıla po yóda, a p'ís'l'a polúdn'a užé s'n'iy ız dožžóm, takóje. Nó ta tág boólo, dvanác'c'et' rók'iv-ım prožıla, a dále m'ij čolov'ik umér, ta wže dvác'c'et' trí yódō jak umér. Taj takóje žit'á onó ı jé. Nó, takóje.*

— *Priberájut tēpēr' na úlici, idé svád'ba, obō.. obōó ználı, dé svád'ba. — A toydó.. toydó né priberálı májže. — Dawnó n'é! — Kolıs' n'ét. Lisé ızróbl'at prápor, u druškō je. Tá.. A na xoožáx ták já níč ne pómnu, obō.. ne t'áml'u qboó... Aj prápor takój jé u druškō. Ta družba nesé tót prápor. Druška róbit takú páлку velíku, dēs' míter is polo-vínoju, a tam prıv'já.. prišívāt krasívōoj plát, b'ílooj, a zvēr'xu červónōoj. A takóje šc.. a ták, nó, dēs' na.. dēs'at' santímétr'iw, na dolón', obōó vítko b'ílojo. Rozum'ijete, zóos'p'it' obōó vítko b'ílojo, a toydó červónōoj, krasívōoj, ı tám.. ı toydó liž dvá pláta ı klálı. A toydó na k'in'cí tóji pálkōo zvonoók s'p'izóvōoj u nás klíčē s'a, takój šcō tóŋko,*

né takóǵ derembák, nó ščo ták tówsto, a takóǵ s'p'izóvcoǵ zvonók, takóǵ jak na kǵrǵv'i, ǵí ščo pasé s'a koróva. Jakščó voo dēs' čúli vad' v'id'ili. Nó, ta takóǵ zv'inók..

[...] *Tám iščé p'is'l'a tó.. pǵvér' toóx plát'iw jé i tak'i pándlikoo, nó, léntoo ǵi tǵpér' móo kázeme, pǵvér' toóx, na tómu prápǵr'i, ščo totó krasívoje. — Tó pǵršǵmu drúz'b'i, .. — Á, ta toýdó liš tót jedén i boów, u tót čas, ábo až užé dvá boóli. Nó á.. Ta tód zvonók. Ta jdé ták, znájete, óndǵ tr'asé tów pálkǵw, toóm prápǵrom, a zvonók zveníd-zvenít, no takóǵ, tǵǵko táǵ zvenít, nó jakščó vam kazátı, nó. Kolo-kól'nı..čik takóǵ, nó. Liš takóǵ ščo ták krasívo, ǵólosno, dúže zvenít. A mǵlod'ij.. uberáli s'a, znájete, nó. P'iwka, a fartúx, a pošılı boóli tak'i ǵun'i, u tót čas u ǵun'áy boóla molodá. Bǵ w nás neǵe fotokártoč-koo, dēs' u kǵǵǵs' jé. Vóo boó znájete dé podívılı záuwtı, prǵt'iw škóloo u t'ix.. xóǵı. — U Sǵrn'uká. — U Sǵrn'uká, tám jé r'iz'n'iji, dáwn'iji, stárodáwn'i ws'ák'i fotǵráfǵji. Ta ǵún'a taká, ščo robılı, tkáli takú ǵún'u, robılı iz vǵwnoo, iš šǵrstı, z vǵwnoo. I robılı rukavó tak'ii dǵǵǵ'ii, ščo pál'c'i u.. dáže lédvoo vítko is tóyo rukavá. A oná póniš kǵl'in, dǵ kǵl'in, taká. A zvér'xoo taká ščo tǵpér' jıx liš rǵbl'at na krasú. Dēs' xtǵs' táǵ dostajé ta rǵbl'at. A toýdó l'ítom xǵd' boó taká žará, upr'ı-jut ták ščo tečé zdǵl'i molodóomı, a jdút u toóy ǵun'áx. Bo tó.. tó tǵw-stóje, rǵzum'ıjete, takóje, nó jak.. jak pálec' zátǵwsto, bo tó ubító ták síl'no. Nó, a ščé j sǵr's'c'ánoje. Nó, ta vóo ščıtájte, a xodakó svın'-s'k'ii boóli, tak'iji ščo zar'ızalı svın'ú, ta oblupılı tú šk'ırku, ta ttú šk'ırku vóorobili znájete dóbre ták ščo klíčut nó, varžújut, varžújut, varžóvan'i, po nášǵmu. Tǵtú.. ták kladút kvás, a w tómu kvasóvi šk'ırka totá stojıt, oboó fájno ǵbl'ızla, oboó mn'ayén'ka boóla; ábo is tǵl'átı, — a toýdó pošéjut krasívo. Táǵ pošéjut krasívo, u tót čas liš tó j šíli, — oták túǵ z'úbok, a v'ıttoó s'ák s'udóó, a s'udóó, nó ta ták; ta rǵmínčirkoo, iščé kolíz' boóli volókoo, ščo o tak'iji u dvá pál'c'i boóli našít'i nitkó šǵr's'c'án'i, cǵr'n'i tak'i pokrás'at, ta cǵr.. ábo š cǵrnoǵi vǵwnoo. Ta tó poššívájut nitkó, poššívájut, ta zrǵbl'at tak'i dēs'.. do mıtıa máli totóo volókoo, a móže ıı b'ıl'se. — U toóx xodakáx jáǵ dóbre boólo tan'c'ovátı! — Kolıs'.. kolıs', cı rǵzum'ıete. Ta ǵb'ıv'jut s'ák, nó, vǵz'mút.. iščé i ne boólo w móđ'i kápc'i, noskóó tak'i vǵwn'án'i robıtı, a prósto plat'ǵǵkóó robılı iz.. is polotná robılı, nó, tkáli polotná ta s tóyo vóór'ızalı polotén'c'a tak'ii, ta toóm obırváli nóǵoo, plat'ǵǵkóó. Ta toýdó totóo xodakóó, a toýdó ǵǵr'ı nǵǵǵw totóo volókoo. Ta tó takóje*

toydoó γor'i noýów totó volókoó. Ta to takóje znájete, yéd do kol'ina, totó volókoó. Nó, i tak u t'ím xodíli. A dále wžé, u pos'l'innóy málo maj čas, tá liš takóje — čút'-čút' tújkoó.. izrobíli. A tak'i b'ilén'k'i sob'i užé robíli.. plat'aŋkoó. Ta w xodakáx, ta u.. yúni, a plát velíkoj, b'ilílo klíkaló s'a. P'íd v'inéc', takóy, nó, velík'i toydoó plátóo boóli tak'li, po krajáx tak'i rójtóo boóli, nó. Dóokola. To tak'i velík'i, nó. Ta ne boólo plát'iw toý boyáto, nó, ta já jdú do vás, napríklad; jennó do drúyoóx xodíli, oboó pozóóčiti tóyo pláta. Bó u ws'óx ne boólo takóyo. Ta na tót, ábo polotno b'íloje, a na to našějud ber'v'ŋku kruyóm — nó, tak fájno boólo w tót čas!

[...] Kolís' kazálí ščo.. ščo kolí budé Páska.. Kolí s'v'jatíli paskó, a Blayov'isnik bów u neđ'il'u, tak popálo s'a, ta kazálí ščo zas'p'iválí «Xristós voskrés», ta ws'i s'v'ičkoó poyásli u cěr'kvi. Táto boólo, tak'i boóli slúčaji, tóčno, to práwda, bó l'úde boóli tak'i ščo to t'aml'át. Nó, a onó toydoó ščo, náraz načálí s'p'ivátí Blayov'isnikovi s'v'jatómu. I.. nó, popalíli s'v'ičkoó i Blayov'isnikovi, i užé dále s'p'iválí i «Xristós voskrés», i ne yásli s'v'ičkoó. Za to ščo Blayov'isnik s'jatoój, móže voó d'ivóčkoo v'irujete, móže n'é, a Blayov'isnik s'v'jatoój v'ín vozvestíw u péršóy rás Prís'v'jat'ij D'iv'i, tak'ij d'ivíci, ščo ne znála ničóyo, čésna boóla d'ivíc'a, ýospod' její izbráw.. Nó ábo to já boó vám roskázala, to málo maj velíka istóreja, to napráwdu ščo w děn' tréba prejtí. [...] Blayov'isnik voz'v'istíw. Ščo naród.. xot'áj Isús Xristóz boów rázom iz Bóyom. Prěžže, i.. přězde, ščí ne načálo ničóyo boóti, na s'v'í t'i v'ín užé boów. Iz Bóyom. Nó a ttó moó wžé ne móžeme dále [sic] tolvovátí, bó.. tám Bóža vól'a, ják počálo s'a ta ščo. Nó, taj Blayov'isnik voz'v'istíw, a p'ís'l'a naródiw s'a Isús Xristós. Nó, i tak onó.. onó táto Blayov'isnikovi uperét s'p'iválí, čújete. Ta za to.. oní šanújut, nár'it šanúje tód děn', nó.. ne počnájut ničóyo: v'íwc'i m'íšati ne jdút u tód děn', kolí jdút pásti v'íwc'i us'í rázom, ta m'íšan'a.. Ta znájete, ščo onó i ne.. i ne idé dobře. — Mőžut nedóbre žítí. — I nedóbre žítí, i.. voó ščitájte, onó.. móó tepér'koo ne rozum'íjeme, ta nám vídít s'a l'úd'om us'óm, aš xtós' i rozum'íje w Bóya, v'íruje. Ta užé tak jakós' prísvojílo s'a, ščo ws'í rázom žějeme.. — bo oná boó i jila, solód-koje móje! (плачущему ребенку).

2. Геленич (Шкалобей) Мария, 1914 г. р., зап. Е. В. Степанова.

О покойном муже

Sníw mī s'a ráz, ták mī s'a sníw. Pokopála-m kartóšku, ta ščōs' mī s'a žal' učinílo, ščo ja samá, a soonoó p'íslí deš' pō rōbōt'i, a ja samá ots'aká spála-m u xóóži ta p'íslá-m íd n'ómu na tēmet'íw, ta mú popríkázovala, ščo ják já rōbl'u, samá-m. Ta w nočí, ta voójšla-m dōm'í ta zdōjfla-m kōróvu taj w nočí-m užé leylá spátí, ta w nočí mēn'í s'a snít ots'ák: Már'jo, káže, a nú pōt' s'udóó! A já voójšla nōčow-m vón, ta dōšč takōj pádaw velíkōj, a travá šče boóla, šči l'úde ne kosíli. A joyó támkoj nejé. Tá k mēn'í s'a sníw. I já zajšlá do xóóži, a tó jenná yódina boóla, pérša, cí rozum'ijete? Nnó. I já pak v'íttoydóó.. ne sníw mī s'a, ne sníw, a ráz mī s'a prísniw ščo yolóden. Zaboów v'ín sōb'í wz'átí jájc'a na pōlōwní — cí rozum'ijete? — Nó. Taj pak já ponésla do c'ér'kve jájc'a taj mukú, taj tám zaplatíla, taj.. ne sníw mī s'a. A ráz mī s'a sníw ščo kōróvu žené pástí.. droová rúbati.. a wžé mī s'a ne snít. Užé níč. Nó, rozum'ijete. Nó. [...] Dágde xód'at, kážut, ščo dágde xódit mertvoój, a w náz d'ído ne xódiw. I star'iji wmérli, d'ído, joyó otéc', joyó máti, i v'ín užé wmér. Já níkóli ne v'íd'ila. Ne v'íd'ila-m, n'ét.

О колдунах и колдуньях

Dawnó-dawnó oták robíli, ščo taká boóla.. d'v'idúšnikō ta.. ta xodíw, ta.. mójij mám'í s'a sníw, jakoóz' d'ído. Ščo máw xv'íst, xvóst, ta sníw jí s'a, ta máma tam p'íslá dō n'óyo, ta ščóz' yovoríla z ním.. taj máma xvóra boóla. Taj máma prišlá dōm'í, ta žiŋkōó drúy'í vodóó jí yasíli — cí rozum'ijete? — yasíli jí vōdu, ta máma yét iz'b'il'ila, íššé xodíli za yraníc'u, děž' daléko, ta daváli jí vodóó s'v'jačénōji, taj daváli jí krōv ís pérsta. Móji mám'í. Nnó, ta v'ín mnóyo čél'ade ták ščo.. oboó xvōr'í boóli. Ta pak v'ín umér tód d'ído, ta s'íjalí mák na n'óyo, íšče.. velíkōj [sic] pálku mú zabíli tám u derevíšče, bo sníw s'a čél'.. l'úd'om s'a dúže sníw. [...] oboó wmeráli, a v'ín oboó žíw! Ta totó ták po nášmu kazáli ščo bōsorkún! Ájno, nó. Cí vídíte. Nó taj ws'ó. [...] I w n'óyo boóla sestrá bosorkán'a tóže. [...] Ta w néji boów xv'íst! Ta oná potínála l'uděj! Nó. Cí rozum'ijete, xv'íst. Nó! Tak její.. umér-la taj ne xót'iw níxto jtí voolážovatí. Níxto ne xót'iw. Bo oná bōsorkán'a. Ta ne xót'íli l'úde jtí. I její bráta — ne xót'íli rtí. [Она отбирала

у коров молоко:] *Kólo stájn'i jejł jmlı. Zájde do stájn'i ta támkoó ščós' voróžit, ta molokó ták jak stówp, nó, takóje, znájete, vodá, ták jak stówp molokó, ták jag dérevo. Imálı jejł, u stájni. (A что надо было сделать, чтобы она не брала у коровы молоко?) No.. ščo.. Ta xtó ji w noči vídıt, u dvanác'c'et' čas'ıw oná jdé. Ta ščé.. A ščé kolı l'ıto — sút tak'ı u nás s'v'áta — ščo oná s'a rozbére ták jak ji mátı dála na sés' s'v'ıt. Cı rozum'ıjete? ýóla yed doc'át. Nó, ws'ó. Ta rvé tak'ı kosíc'ı.. sob'ı, ta l'úc'koom koróvam voróžit. Nó. Práwda. Já raz išłá, já služíla tam u jennóyo čolov'ıka ta išłá-m dojıtı koróvoo, a tám jenná žıjıka p'ıd béreyom, ýóla. Doc'ád ýóla. Tá k s'a n'a napúdıla, ta ták t'ıkála w zvórinu, ščo. A já kázu — ne t'ıčí, ne t'ıčí! Nó! Ščo ta rvút us'ák'ı kosíc'ı, znájete, to w nás je kosíc'ı tú, ws'ák'ı, ta voróžat, bo jım neplátno boólo. Tá k, tá k. [...] Nó, ta s'l'ıdá berút jak koróva jdé. (A зачем?) Nó.. bo voróžat ščós'. No xtó znáje. I w nás molokó plóxoje, u méne je koróva, d'ıdó lıšıw, táj. Plóxoje molokó. Bo já níč ne znáju voróžıtı, taj ne tréba mı. Ót túj jenná žıjıka voróžıla koróvam, ta kolı wmérıla, ta tá k ız néji tekló ščo.. ýét u kládnıščo. Cı rozum'ıjete? Nó. Tó ne tréba.*

U nás iščé... iščé ónde jak kúrka jajcé znése, ta takóje puc'ún'c'-koje, ta polóžat p'ıd [яйц], ta p'ıp pásku s'v'atıt, taj tót čolov'ık užé ı xtó.. da káže «Xristós voskrés» — «Taj m'ıj oskrés!» — Taj v'ın užé uoskrésne, propáw boó, curáxa mu! Nó. [...] Ta v'ın totó [яйцо] déržit, a dále pák péréd Velıkön'n'a, toıdóo wže kladé p'ıt plecé ta s toóm spıt, taj.. ýé, curáxa mu, áj. [...] ¹

Túj jedén boów brıyad'ır', ta w noči móó z' d'ıdom spımé, dvanác'-c'et' čas'ıw boólo. A v'ın tá k stúkat u dvér'ı. A d'ıdo káže: «Xtó tam?» — «Já, káže, brıyad'ır'». Ta d'ıdo ýo pustıw do xóóži, ta v'ın sob'ı s'ıw, to tá k ıspót'ıw, ščo. — «Ščo tob'ı, Vasil'ku, je?» — káže, «İšov-ım, káže, v'ıd Zelık'ıw, daléko v'ıd Zelık'ıw ıšov. Ta jšov, káže, ıšov-ım, káže, ta ónde, káže, otújkoo ýor'ı, otúj ýor'ı kolo Mat'ıja, káže, ıšov-ım, káže, ta támkoó, káže.. Já začáw, káže, molıtı s'a, ta w vódu, káže, skóćılo. Skóćılo, káže, u vódu, taj já, káže, prıšov ıd vám, ta já užé ne vížı nıč».

¹ Описан известный в народных верованиях способ вывести себе черта — помощника в хозяйстве: куриное яйцо-«зносок» надо посто янно носить под мышкой, а на Пасху прийти с ним в церковь, произнести закливание, и выплутится черт.

A raz.. tóže.. Dváráz. Stúkat, stúkat. — Xtó tam? — Já. — A v'ín xodíw u Zelikoó, daléko. Ta káže, idú, idú, káže, dom'í.. idú wže, káže, dom'í, ta já, káže, bojáw s'a.. išov-im, káže, ta óde, káže, do vás.. Ontám je kolobán'a w nás velíka. Ta káže, pered méne, káže, d'v'i d'íw-koo jšlí. D'v'i d'íw-koo, ta tak'í, káže, fájn'i, žówt'i, fájno ubrán'i, káže. A vólós'a w nfx zemléw, káže, t'aynúli. Nó ta káže, ják.. jak káže óde-jsme d'íjšlí tújkoo nedaléko, káže, v'id vášeji xóži, taj d'íwkoó dēs' s'a, káže, d'íli, já ne znáju, ydé, káže. A totó pov'itrúl'i boóli! Cí rozum'ijete? Nó. Ta tó pov'itrúl'i ta jomú.. A totó boólo óbo p'íwnoči! Nó, ta v'ín, jomú.. Ta káže, móže boó boólo mī ščóz' boólo, a já s'a, káže, molíw. Molíw-im s'a, káže, ta molíw-im s'a, taj níč, káže, men'í nejé. Ta jšlí sob'í, káže, w čerevíkax, tak'í, káže, fájn'i, káže, d'íwkoó, ščo dúže, káže, fájn'i, nó. S'ák tót kazáw čolov'ík. Ščé j noón'i žéje.

[...] Booválo, γογοράτ, ščo.. jak xodíli po l'isóx ta ják ónde s'p'ivájut, nó, w xášci s'p'ivájut, taj v'ín sob'í, propáw boó, s'p'ivat. Taj přejde nat xóžu.. nat.. užé.. it kolíb'i, ta ták stúkat. A l'úde s'a boját, ta zakroovájut, ta kážut — curáxa mu, osciná boó mu, n'aj idé v'íts'i na pus'c'í pustoón'i! Ščo v'ín tújkoo nám d'ílo máje? Ščo v'ín tújkoo nám xóce robíti? A yójkajut l'úde. A wže pák.. jak p'idé pērša yódina, to wže v'ín s'a skaparít, osciná. Nó. Taj ták.

Об опасностях

Cryáňka men'í kazála, ščoboó-m d'ítí soqót'ila, bo kolo vodoó búdut žítí, kolo vodoó, cí rozum'ijete. Taj u nás óde vodá je. Bo káže wtóprt s'a u váz d'itína, ta ja soqót'ila, boóla bába šče.. A dále pák užé d'ítí p'idroslí, ta wže d'ítí drúgy bávili.. Nó ta soqót'ila-m, oboó ne jšlí w xášču, oboó s'a ne napúdili dáščo.. Znájete, óde w nevístkoó súd' d'ítí, taj, nígde ne jdút, bo boját s'a, nó, znájete, psó xód'at.. i svín'i w náz dík'i xód'at, roójut kartóšku — cí rozum'ijete? — svín'i xód'at, u r'ípu, ta pl'ádajut r'ípu, t'íl'ko ix je ščo... [...] Nó, nó. Tá.. γογορίλι, ščo oboó d'ítí s'a ne wtopíli, — tuj jenná d'ívočka — taká yódina boóla, jak noón'i — taj nésla brátu jístí, taj zaxmárka s'a wčíníla, taj zayr'i-m'ílo, — rozum'ijete? — taj vodá nadejšlá, taj d'ívočka wpála z lów-koo, taj utopíla s'a taj i ws'ó, taj ponésli yét u mlín, de mlín, molów. Mukú. Ta ponéslo ji wže pobítu yét i óči i ws'ó, i cúr'a z něji, taká yóla s'a wčíníla. Ní.. A nejé, nejé, nejé, tak pág drúgoj dēn' ji najšlí. U takóox lotókax, znájete. Ščo mlín, ta tám najšlí ji w lotókax. (А дав-

но это было?) *Dawnó wže boólo, dawnó. Dawnó. Máti γ'ádat, máti revé, dé, dé s'a d'itvág d'iw, γáfa, dé s'a d'ila, — a totá wže w zemlǵ. Užé.. bo wže.. wže.. bo w zémǵ'u tréba jtf. (А не говорят так, что где человек утопился, то там купаться нельзя?) Tám.. a tám ne slób'idno! Ne slób'idno tám s'a kupáti. (А почему?) Nó.. bo tám užé propáw boo... (Ну может быть, там кто живет на дне?) Nó.. ta támkoo tám.. xrést rǵbl'at támkoo dáxto, xrést učín'at kolo.. Tám kolo c'ér'kve xrést. Ščo tám jedén čolǵv'ik s'a na mašin'i rozbíw. Ta tám xrést. Ta ták ı tám dę s'a.. jakóój.. ta xrést učín'at. Ta wže toýdoo znájete, maj [...] neję.*

О прежних временах

Tág deržálı čep'iyoo tak'ı, orálı, ja vodıla. I bıw n'a jedén čolǵv'ik, bo dúže ranějko tréba wstaváti, dó s'v'ita, ta spála boo boóla-m, ta wpála-m p'ıd voloó, a v'ın mené karbačóm bıw, a já p'ıslá dǵm'ij, ta mám'i-m kazála, bo táto wže umér boow. Ta máma n'a ne pustıla dó n'oyó, ǵp'ját služıti, a v'ın prejšów za mnów, máma na n'oyó yójkala, — Ná ščo-s', káže, d'ıwku bıw? D'itváka? A v'ın káže: bo ǵná upála p'ıd voloó, abo káže, spála boo.. Ta booválo mnóyo, znájete, — ǵr'ut, ǵr'ut, ta ovés s'ıjut, ta volócat ıs k'ın'mı, ta volocıla-m, ta b'idovála-m, ta ǵtót n'a pérst bǵıw, ta ǵts'akóój boów vel.., o takóój ščós'... A onı kazálı, ščo to nepráwda, taj šlá-m ıs kǵn'óm, ta voločila, ta málo n'a.. ı boroná totá ne.. ne strátıla. A k'ın' s'a ščós' u xášči napúdnıw, ıs xášči, ta k'ın' t'ıkáw, ta totó pover' méne, a já pak jakós'.. jakós' u b'ık, jakós' tág Bóy dáw, obı-m žıvá boóla. A k'ın' yéd dǵm'ı prejšów ız bǵrǵnǵw. Tá. Booválo, po čotoóri voloó.. u gáz'z'ıw, ta ovéz dósta s'ıja-lı, v'ıwsá, bóbu, cı rǵzum'ıjete? Kartóšsko dósta sadılı.. Ušítko, s'ıno robılı. A b'ın'n'ı! A b'ın'n'ı, tak'ı b'ın'n'ı ščo.. nó, ščo ne málı, ı koróvoo ne málı, ı mója máma koróvoo ne mála. Ta xodıla ta robılı.. robıla w nıx, ta booválo dadút málo r'ıpoo, kartóšsko, taj vád' moloká. Stakánık, taj užé ws'ó.. tám plat'n'á boóla. A gázdoo žılı! Sóora w nıy boólo dósta, ǵvéc', bo málı dósta zeml'ı! A b'ın'n'ı n'ıt! A ják s'a wže ǵb'javıw otót kolyós, ta toýdoo wže wšítkoom ǵd'ılılı. Zeml'ı, obó ws'ı málı. Cı rǵzum'ıjete? Nó. Towdoo.. Tepér'koo jennák'ı ws'ı! Déržat kǵrǵvu, wat' tel'á, ta dákǵtr'ı déržat ıščę j b'ıl'sę, bo jak jé xtó s'ıno robıti, ta xǵd'at u kolyós, ta rǵbl'at. A kǵtr'ı ne.. taj neję. Dáwno tág boólo, ta kǵn'ı! Po dvá kǵn'ı, po čotoóri voloó. Po trí koróvoo. Po dvác'-c'et' ǵvéc'. ǵo dęs'at'! Boyačí boólı. Znájete...

СОКРАЩЕНИЯ

- АССЯ — В. А. Дыбо, Г. И. Замятина, С. Л. Николаев. Основы славянской акцентологии. Словарь. Непроизводные основы мужского рода. Вып. 1. М., 1993.
- Бушкевич, Николаев, Толстая 1994 — С. П. Бушкевич, С. Л. Николаев, С. М. Толстая. Этнолингвистические экспедиции в Украинские Карпаты // Славяноведение. 1994, № 3.
- Грінченко — Б. Грінченко. Словарь української мови. Т. I–IV. Київ, 1907–1909.
- Жел. — Е. Желеховский. Малорусско-німецкий словарь. Т. I–II. Львів, 1886.
- Николаев 1995 — С. Л. Николаев. Вокализм карпатоукраинских говоров. 1. Покутско-буковинско-гуцульский ареал // Славяноведение. 1995, № 3.
- Николаев 1995а — С. Л. Николаев. Вокализм карпатоукраинских говоров. 1. Покутско-буковинско-гуцульский ареал (продолжение) // Славяноведение. 1995, № 5.
- Николаев 1996 — С. Л. Николаев. Вокализм карпатоукраинских говоров. 2. Закарпатский ареал // Славяноведение. 1996, № 1.
- Николаев 1996а — С. Л. Николаев. Ударение существительных с *a*-основами в карпатоукраинских говорах (материалы) // Славяноведение. 1996, № 5.
- Син. — материалы словаря говора с. Синевир Межгорского р-на Закарпатской обл. (записи Карпатской экспедиции 1993–1998 гг.).
- Толстая 2000 — М. Н. Толстая. Форма плюсквамперфекта в украинских закарпатских говорах: место вспомогательного глагола в предложении // Балто-славянские исследования 1998–1999. М., 2000. С. 134–143.

ОГЛАВЛЕНИЕ

<i>Предисловие</i>	3
--------------------------	---

КРАТКИЙ ГРАММАТИЧЕСКИЙ ОЧЕРК

Заметки по фонетике, фонологии и орфографии

Гласные.....	6
Согласные и сонанты	10
Сонанты	13
Орфография	16

Заметки по морфологии

Именное словоизменение	17
Словоизменение существительных	19
Предварительные замечания	19
I склонение.....	21
II склонение.....	22
III склонение	25
IV склонение.....	27
V склонение.....	29
VI склонение.....	30
Словоизменение прилагательных	31
Числительные	32
Местоимения	34
Глагольное словоизменение	40
Спряжение простых форм глагола	42
I спряжение.....	42
Ia спряжение	43
Ib спряжение	45
Ic спряжение	46
Id спряжение	47
Ie спряжение	48
If спряжение	48
Ig и Ih спряжения	48
II спряжение.....	49
III спряжение.....	51
IV спряжение.....	51
Составные формы глагола.....	52

СЛОВАРЬ	54
----------------------	----

ОБРАЗЦЫ ТЕКСТОВ	217
------------------------------	-----

Сокращения	230
------------------	-----

С. Л. Николаев, М. Н. Толстая

**Словарь
карпатоукраинского
торуньского
говора
с грамматическим очерком
и образцами текстов**

Оригинал-макет и обложка – М. Н. Толстая

ИД № 01574 от 17 апреля 2000 г.

Подписано в печать 20.02.2001 г. Печ. л. 14,5.
Тираж 250 экз. Заказ № Цена договорная.

Типография ИПТК «Логос» ВОС.
129164, г. Москва, ул. Маломосковская, д. 8.